

Groenewold

Adviesbureau voor
Milieu & Natuur

**Activiteitenplan aanvraag Wnb ontheffing steenuil
Parallelweg 16 te Hierden**

Opdrachtgever	[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]
Contactpersoon	[REDACTED] [REDACTED]@veluwsearchitecten.nl

Uitvoering	Groenewold Adviesbureau voor Milieu & Natuur	
	Dossiernummer	2022-108
	Versie	Dec.23-v1
	Behandeld door	[REDACTED]
	Datum	18 december 2023

Inhoudsopgave

1	Aanleiding en doel	3
2	Beschrijving werkzaamheden en planning	3
2.1	Beschrijving werkzaamheden	3
2.1.1	Asbestsanering.....	4
2.2	Werkwijze werkzaamheden	4
2.3	Planning werkzaamheden.....	4
3	Verbodsbepalingen	4
3.1	Motivering.....	5
3.2	Steenuil: Beschadigen en vernielen of wegnemen van voortplantings- of rustplaatsen, nesten of eieren van het dier	5
4	Ecologische inventarisatie	6
4.1	Methode inventarisatie.....	6
4.2	Actualiteit inventarisatiegegevens	6
4.3	Locatie inventarisatie	6
5	Ecologische inventarisatie: Resultaten.....	6
6	Effecten	7
7	Maatregelen.....	8
7.1	Preventieve maatregelen (om overtreding te voorkomen).....	8
7.2	Tijdelijke maatregelen	8
7.3	Permanente maatregelen	8
7.4	Effectiviteit maatregelen.....	9
8	Alternatieven.....	9
8.1	Alternatieve locatie	9
8.2	Alternatieve inrichting en werkwijze	9
8.3	Alternatieve planning	9
9	Gunstige staat van instandhouding	10
9.1	Zorgvuldig handelen	10
10	Literatuur	11
	Bijlagen.....	11

Bijlagen

1. Overzicht situatie
2. Locatie mitigerende maatregelen

1 Aanleiding en doel

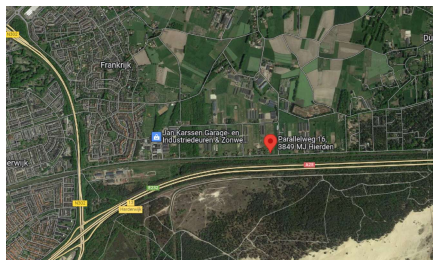
Initiatiefnemer heeft het voornemen de oude eendenschuren aan de Parallelweg 16 te Hierden, gemeente Harderwijk, te slopen. Voordat de sloop plaatsvindt vindt eerst asbestsanering plaats. Voor de uitvoering is een quickscan natuur uitgevoerd en een nader onderzoek. Uit het nader onderzoek bleek dat er een vaste verblijfplaats en mogelijk een nestplaats is in de meest noordoostelijke schuur. Daarom is een ontheffing noodzakelijk. De provincie Gelderland heeft daarvoor een format projectplan/activiteitenplan opgesteld om alle nodige info overzichtelijk in beeld te krijgen. Hoewel veel info al is opgenomen in het nader onderzoek is getracht deze opzet zoveel mogelijk te volgen.

Adviesbureau Groenewold Milieu & Natuur is gevraagd de aanvraag te verzorgen.

2 Beschrijving werkzaamheden en planning

2.1 Beschrijving werkzaamheden

Het overzicht van de situatie is weergegeven in de figuren hieronder en in de bijlage. Het betreft een perceel met in de huidige situatie ca. 10 agrarische opstallen. De stallen zijn momenteel niet meer in gebruik voor de eenden. Een aantal wordt gebruikt voor enige opslag en stalling van caravans. De noordoostelijke stal is in gebruik als tijdelijke huisvesting voor een schaapskudde. De kudde wordt ingezet voor het beheer van het Beekhuizerzand. Bij de quickscan van bureau Groenewold Milieu en Natuur (*Quickscan natuur sloop agrarische opstallen Parallelweg 16 Hierden, d.d. 21 september 2022, versie: Sep.22-v1*) zijn oude braakballen gevonden van de kerkuil en is de steenuil waargenomen. Uit het nader onderzoek (*Nader onderzoek steenuil en kerkuil, Parallelweg 16 te Hierden, d.d. 15 december 2023, versie: Dec.23-v2*) bleek dat de kerkuil niet meer aanwezig is, maar dat de steenuil een vaste verblijfplaats heeft in de noordoostelijke schuur.

Rond de stallen betreft het een redelijk open terrein, met ruigte, enig puin en langs de randen van het perceel bosjes en bomen. Op de oude schuren liggen asbest dakplaten. Deze moeten worden gesaneerd. Ook in de bodem is een aantal plekken die voor sanering in aanmerking komen. Er is geen open water aanwezig.

Momenteel is een optie in onderzoek of in het gebied na asbestsanering en sloop van de stallen realisatie van een schaapskooi mogelijk is. Dan kan het beheer van het Beekhuizerzand met de schaapskudde vanuit deze locatie plaatsvinden. Plan is verder het plangebied landschappelijk in te passen, met kruidenrijk grasland en enige houtwallen.

2.1.1 Asbestsanering

Op de oude stallen is asbest dakbedekking aanwezig. De daken zijn oud en beginnen steeds meer te verweren. De stallen zijn al jaren niet meer in gebruik voor eenden en alleen in de noordoostelijke schuur zijn in de wintermaanden schapen aanwezig in afwachting van mogelijke ontwikkelingen in het gebied. Om verspreiding van asbest door verwerking, vernielingen en brandstichting te voorkomen en gezondheidsrisico's te beperken, is de wens van de gemeente de asbest zo snel mogelijk op te ruimen en te saneren.

Omdat de noordoostelijke stal in gebruik is als vaste verblijfplaats en mogelijk een nestplaats voor de steenuil is een ontheffing Wnb soorten noodzakelijk.

2.2 Werkwijze werkzaamheden

Het terrein bestaat uit een aantal oude eendenstallen. De meeste worden momenteel gebruikt als opslagruimte of staan leeg. Er is asbest aanwezig op de daken van de stallen. Plan is alle bebouwing te slopen. De nieuwe inrichting van het terrein is nog in onderzoek. Mogelijk een schaapskooi of grasland. In ieder geval moeten de stallen worden gesaneerd en gesloopt.

Door de sloop van de noordoostelijke stal is de vaste rustplaats van de steenuil niet te handhaven en zal moeten worden gemitigeerd. Ook zijn effecten mogelijk op het leefgebied. Daar gaat dit activiteitenplan ook verder op in.

De werkwijze is stap voor stap beschreven en samengevat in een ecologisch werkprotocol dat als bijlage is bijgevoegd bij het nader onderzoek.

2.3 Planning werkzaamheden

De planning hangt mede af van het verkrijgen van de ontheffing. Initiatiefnemer wil graag de asbestsanering en de sloop bij voorkeur in 2024 en anders in 2025 realiseren. Sanering en sloop moet plaatsvinden buiten het broedseizoen.

Zie verder ook het ecologisch werkprotocol.

3 Verbodsbepalingen

Het gaat hier om vernietiging van een vaste rustplaats en mogelijk een nestplaats van de steenuil.

Tabel 1: Soort(en), verbod(en) en belang(en)

Soort	Verbod(en)		Belang
Steenuil (<i>Athene noctua</i>)	Artikel 3.1 lid 2	Opzettelijke vernietiging van nest- of rustplaatsen Opzettelijke verstoring	Art. 3.3, 4b1 Volksgezondheid (asbest) en openbare veiligheid

In Art. 3.3 Wnb is opgenomen (lid 1) dat Gedeputeerde staten ontheffing kunnen verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1 of artikel 3.2, zesde lid, ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.

In lid 4 staat dat een ontheffing of een vrijstelling uitsluitend wordt verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - 2°. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - 3°. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - 4°. ter bescherming van flora of fauna;
 - 5°. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
 - 6°. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;
- c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

3.1 Motivering

In deze situatie gaat het om een gebied met oude eendenstallen, vrijwel allemaal met asbest golfplaten. De platen beginnen te verweren met alle risico's voor de volksgezondheid van dien. Initiatiefnemers willen daarom de asbest zo snel mogelijk saneren, zodat risico's op verdere verspreiding worden voorkomen (lid. 4b.1 belang volksgezondheid).

Er lopen al langer plannen om het gebied her in te richten. Zo is er gesproken over woningbouw, inrichting als grasland en realisatie van een schaapskooi. Het is nog niet bekend wat de uiteindelijke bestemming zal worden, maar duidelijk is wel dat asbestsanering noodzakelijk is om verdere verspreiding te voorkomen.

3.2 Steenuil: Beschadigen en vernielen of wegnemen van voortplantings- of rustplaatsen, nesten of eieren van het dier

Er verdwijnt een vaste rustplaats en mogelijk een nestplaats van de steenuil. De stal en ook wel andere stallen worden gebruikt als uitzichtpunt.

De vaste rustplaats wordt gemitigeerd. In de omgeving worden 2 kasten opgehangen. Uitzichtpunten in de vorm van paaltjes zijn rond de nieuwe kasten in voldoende mate aanwezig. Van steenuilen is bekend dat nieuwe kasten in het leefgebied vrij snel worden ontdekt en in sommige gevallen ook snel in gebruik worden genomen.

4 Ecologische inventarisatie

4.1 Methode inventarisatie

Er zijn diverse onderzoeken uitgevoerd en ook is een ecologisch werkprotocol opgesteld:

- Quickscan natuur sloop agrarische opstallen Parallelweg 16 Hierden, d.d. 21 september 2022, versie: Sep.22-v1
- Nader onderzoek steenuil en kerkuil, Parallelweg 16 te Hierden, d.d. 15 december 2023, versie: Dec.23-v2
- Ecologisch werkprotocol steenuil Parallelweg 16 Hierden Dec.23-v1, Groenewold Milieu en Natuur (bijlage bij nader onderzoek)

Bij de quickscan is een inventarisatie gemaakt van de mogelijk hier voorkomende soorten/soortgroepen en/of verblijfplaatsen. Daarbij bleek het gebied potentieel geschikt voor de steenuil en de kerkuil. In het seizoen 2023 is nader onderzoek uitgevoerd.

Het nader onderzoek voor de steenuil is uit te voeren door het brengen van drie gerichte bezoeken bij voorkeur tussen 15 februari en 15 april (Kennisdocument Steenuil, BIJ12).

Voor de kerkuil zijn dat drie gerichte bezoeken in de periode tussen februari en oktober. Bij voorkeur in de avond en/of nacht (Kennisdocument Kerkuil). Overdag moet zijn gezocht naar krijtsporen en braakballen.

4.2 Actualiteit inventarisatiegegevens

De inventarisatie heeft plaatsgevonden in het seizoen 2023 (zie nader onderzoek).

4.3 Locatie inventarisatie

De stallen en het grasland er om heen op het perceel Parallelweg 16 te Hierden, gemeente Harderwijk.

5 Ecologische inventarisatie: Resultaten

Zoals aangegeven in het nader onderzoek zijn geen krijtsporen aangetroffen van de kerkuil en alleen een enkele oude braakbal. Dit alleen in de meest zuidoostelijke eendenstal. Geen van de dagen is enige indicatie gezien van de kerkuil. Daarmee lijkt in de te slopen agrarische opstallen geen vaste verblijfplaats aanwezig van de kerkuil.

De steenuil heeft één keer gereageerd op het afspelen van geluid. Maar de uil is bij alle bezoeken wel waargenomen op het dak van de meest noordoostelijke eendenstal. Daarmee was al voldoende duidelijk dat er een territorium aanwezig is.

Daarmee staat vast dat bij de asbestsanering en de sloop van de meest noordoostelijke stal een vaste verblijfplaats en mogelijk nestplaats verloren gaat.

Het hele gebied is verder goed geschikt als jachtgebied. Bij eventuele invulling van het gebied met een schaapskooi zal dit positief uitwerken op het foeragegebied van de steenuil. Maar ook zonder schaapskooi is binnen 200m (zie figuur) van de stal voldoende goed foeragegebied aanwezig.

Straal 200m rond verblijfplaats

Naar verwachting heeft herinrichting van het terrein daarmee geen significant negatieve effecten voor het foerageergebied van de steenuil. Bij de inrichting van het gebied is wel het advies maatregelen die gunstig zijn voor de soort mee te nemen en uit te voeren.

De beide alternatieve steenuilkasten zijn in december 2023 geplaatst.

Uit eigen waarneming is bekend dat in de omgeving diverse steenuilterritoria aanwezig zijn, bijv. aan de Paasloweg op ca. 500m ten noordwesten en op ca. 600m ten noordoosten van het plangebied. Deze liggen op voldoende afstand om in de omgeving een aantal mitigerende kasten op te kunnen hangen. Dit moet minimaal 3 maanden voor de start van de uitvoering gerealiseerd zijn om de uilen de kans te geven te wennen aan de nieuwe voorzieningen. Voor de kasten geldt dat deze bij voorkeur al in de periode september-december worden geplaatst. Medio februari-maart wordt in de regel de nestplaats bepaald. In zachte winters kan dit ook al in januari plaatsvinden.

6 Effecten

Dit punt is eigenlijk hierboven al eerder benoemd. Het betreft verlies van een vaste rust- en verblijfplaats en mogelijk een nestplaats van de steenuil. Gezien de omgeving, het jachtgebied aan de noordzijde en het tijdig plaatsen van alternatieve voorzieningen zullen de effecten op de soort naar verwachting nihil zijn.

Gezien de aard van de omgeving blijft steeds voldoende dekking, voedsel en water in de omgeving aanwezig.

7 Maatregelen

In Tabel 2 zijn de tijdelijke maatregelen weergegeven zoals ook eerder al benoemd en beschreven in het nader onderzoek en het ecologisch werkprotocol (bijlage bij Nader onderzoek).

Tabel 2: Overzicht mitigerende maatregelen

Soort en waarop negatief effect	Vermijden gevoelige periodes	Tijdelijke mitigatie	Ongeschikt maken of verbieden ruim vóór de in-	Permanente mitigatie
Steenuil	- Broedtijd - Vorst	Vaste rustplaatsen <ul style="list-style-type: none"> - In totaal worden 2 nestkasten opgehangen op geschikte plaatsen in de omgeving (dekking, voedsel) - Zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke plaats en in het eigen territorium. - Voldoende veilig tegen predatoren - Regelen van het beheer van de kasten 	<p>> 1 maand vóór start asbestsanering voorzichtig wijzigingen aanbrengen.</p> <p>Bijv. een paar isolatieplaten in de stal verwijderen</p>	Vrijwel zelfde mogelijkheden als bestaand

7.1 Preventieve maatregelen (om overtreding te voorkomen)

Er wordt zoveel mogelijk buiten het broedseizoen gewerkt, dat wil zeggen dat de uitvoering plaats vindt in de periode tussen 1 augustus en 1 februari. Omdat steenuilen al in februari kunnen broeden vinden de werkzaamheden bij voorkeur plaats vóór 1 februari.

Het gaat hier om een vaste rustplaats en mogelijk een nestplaats. Daarmee is overtreding niet te voorkomen en is een ontheffing nodig.

De rustplaats en de mitigerende kasten liggen aan de noordzijde van het plangebied. Daarmee wordt de drukke Parallelweg zoveel mogelijk vermeden. Drukke wegen kunnen tot slachtoffers leiden door het verkeer.

Het jachtgebied ligt naar verwachting ook in hoofdzaak ten noorden van het plangebied. De steenuilen rusten overdag in hun verblijfplaats. De uilen moeten wel ongestoord kunnen jagen. Daarom is het advies alleen sanerings- of sloopwerkzaamheden uit te voeren tussen een half uur na zonsopkomst en een half uur voor zonsondergang. De uilen zitten dan binnen en hebben geen last van de werkzaamheden. Als de schemer begint is de omgeving rustig en kan gewoon worden gefoerageerd.

7.2 Tijdelijke maatregelen

Deze zijn benoemd in Tabel 2. Er is een tweetal kasten geplaatst in de bomen langs de noordrand van het terrein.

7.3 Permanente maatregelen

Het betreft vooralsnog asbestsanering en sloop van de schuren. De definitieve invulling is nog niet bekend. Gedacht wordt aan het realiseren van een schaapskooi ter hoogte van de stal met de verblijfplaats van de steenuil. Maar het kan ook grasland/weiland worden.

Daarom is het advies om ook het beheer van de tijdelijke kasten vast te leggen en afspraken te maken over het beheer er van. Bij de herinrichting van het terrein met een schaapskooi zal het foerageergebied van de steenuil naar verwachting kwalitatief beter worden. Als het grasland blijft dan wijzigt er weinig t.o.v. de bestaande situatie. Het advies is om ongeacht de definitieve invulling van het terrein een aantal maatregelen te treffen, ten gunste van de steenuil. Te denken valt aan één of meer overhoekjes, struweel, één of meer takkenrillen, kruidenzoom, dubbel raster, hier en daar bes- of nootdragende struiken.

Advies is een inpassingsplan te maken en deze onderdelen daarin te laten terugkomen.

7.4 Effectiviteit maatregelen

In het ecologisch werkprotocol (bijlage) is aangegeven voor welke onderdelen ecologische begeleiding is aan te bevelen.

8 Alternatieven

Op basis van de wet moet worden onderzocht welke alternatieven er zijn bekeken.

8.1 Alternatieve locatie

Het gaat hier om oude stallen met asbest. Het gebied is enigszins verrommeld. De asbest begint te ververen. Sanering en sloop is niet op een andere locatie mogelijk.

8.2 Alternatieve inrichting en werkwijze

De bebouwing is erg oud en gedateerd. De stallen zijn op geen enkele andere wijze aan te passen of te gebruiken voor iets anders. Er wordt gewerkt buiten de meest kwetsbare periode. De asbestsanering is in principe handwerk en bestaat uit het verwijderen van de asbestplaten. Zoals elders opgemerkt is het advies de werkzaamheden bij daglicht uit te voeren (tussen een half uur na zonsopkomst en een half uur voor zonsondergang). Dan worden jagende steenuilen in de schemering niet verstoord.

Verder zijn tijdig 2 alternatieve kasten geplaatst, waardoor de uilen hieraan konden wennen en ze deze kunnen gebruiken. Ca. 2 weken voor de asbestsanering is het advies een paar isolatieplaten van de binnenkant weg te halen. Als er dan nog steenuilen zitten, dan is de verwachting dat ze zullen vertrekken.

Voor de sanering en sloop van de andere stallen zijn er verder geen beperkingen, behoudens het werken bij daglicht.

8.3 Alternatieve planning

Zoals gezegd zal zoveel mogelijk worden gewerkt buiten het broedseizoen. Het gaat hier om een mogelijke nestplaats en een vaste rustplaats van de steenuil. Uilen kunnen het hele jaar door gebruik maken van de nestplaats. Het proces van sloop en herinrichting vraagt waarschijnlijk zoveel tijd dat het werken binnen de kwetsbare periode niet geheel is te voorkomen. De asbestsanering heeft de minste impact en kan in de dagperiode worden uitgevoerd. Sloop met zwaar materieel kan het best worden uitgevoerd buiten de broedtijd, dus tussen 31 juli en 1 februari.

9 Gunstige staat van instandhouding

De steenuil is een echte cultuurvogel met het liefst kleinschalige gebiedjes met hagen, wat vee en rommelhoekjes. Dit type landschap verdwijnt echter steeds meer. Volgens een SOVON publicatie uit 2022 is er de laatste jaren weer een lichte stijging van het aantal broedparen en een meer stabiele trend te zien. In de omgeving Putten, Ermelo, Harderwijk zijn diverse vrijwilligers actief, met het monitoren van kasten, het ringen en het bijplaatsen van nieuwe kasten. In het buitengebied van Ermelo/Harderwijk is sprake van een stabiele populatie. De staat van instandhouding in het gebied komt niet in gevaar. Door de te treffen maatregelen is de bedoeling negatieve effecten op de populatie te voorkomen.

Dat kan door bij de inrichting van het gebied rekening te houden met de soort, bijv. door steenuilvriendelijk beheer van de resterende graslanden (bijv. sinusbeheer), het plaatsen van een dubbel raster met deels korte en deels een hogere vegetatie, het aanleggen van een aantal takkenrillen (minimaal 5m lang, 1m breed en 0.6m hoog).

De verwachting is dan ook dat er geen negatieve effecten merkbaar zullen zijn op de lokale staat van instandhouding van de steenuil.

9.1 Zorgvuldig handelen

Op basis van art. 1.11 Wnb moet altijd zorgvuldig worden gehandeld en mag geen onnodige schade worden toegebracht aan soorten. In het ecologisch werkprotocol (bijlage) is aangegeven hoe hieraan vorm en inhoud wordt gegeven.

10 Literatuur

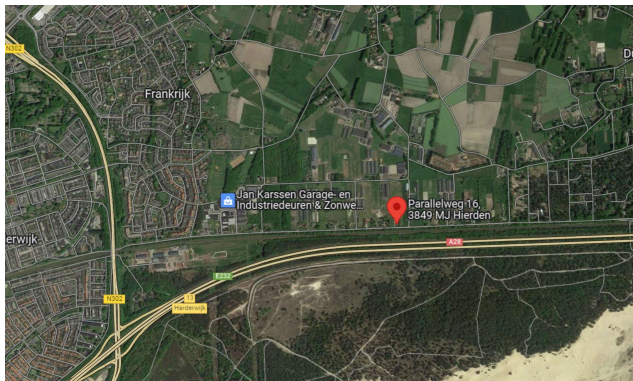
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. Van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 3de herziene druk.
- BIJ12, feb. 2023, Kennisdocument Huismus 2.0
- BIJ12, Juli 2017 Kennisdocument Steenuil 1.0
- BIJ12, Juli 2017, Kennisdocument Gierzwaluw 1.0
- BIJ12, Juli 2017, Kennisdocument Das 1.0
- BIJ12, Juli 2017, Kennisdocument Gewone dwergvleermuis 1.0
- Eekeren, N. van & F. Smeeding, 2006, Praktijkhandleiding Evenwichtige verschraving van natuurgronden door uitmijnen van fosfaat met grasklaver en kalibemesting.
- Janssen, J.A.M. en Schaminée, J.H.J., 2008: Soorten van de habitatrictlijn
- Lange, R., P.Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek, 1994. Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van BiZa, juli 2019, Factsheet woningbouwplannen, stikstof en Natura-2000 gebieden
- Provincie Gelderland: Omgevingsverordening
- Provincie Gelderland: Mitigatiecatalogus gebouwbewonende soorten, Arcadis, 27 september 2018
- Regiebureau Natura 2000, Naslagwerk Natura 2000
- www.gegevensautoriteitnatuur.nl
- www.infomil.nl
- <http://www.nederlandsesoorten.nl/>
- www.Natura2000.nl
- www.Natuurloket.nl
- www.RAVON.nl
- www.rijksoverheid.nl
- <http://www.synbiosys.alterra.nl/Natura2000>
- <http://www.vleermuis.net>
- www.wetten.nl

Bijlagen

1. Overzicht situatie
2. Locaties mitigerende maatregelen

Bijlage 1 Overzicht situatie

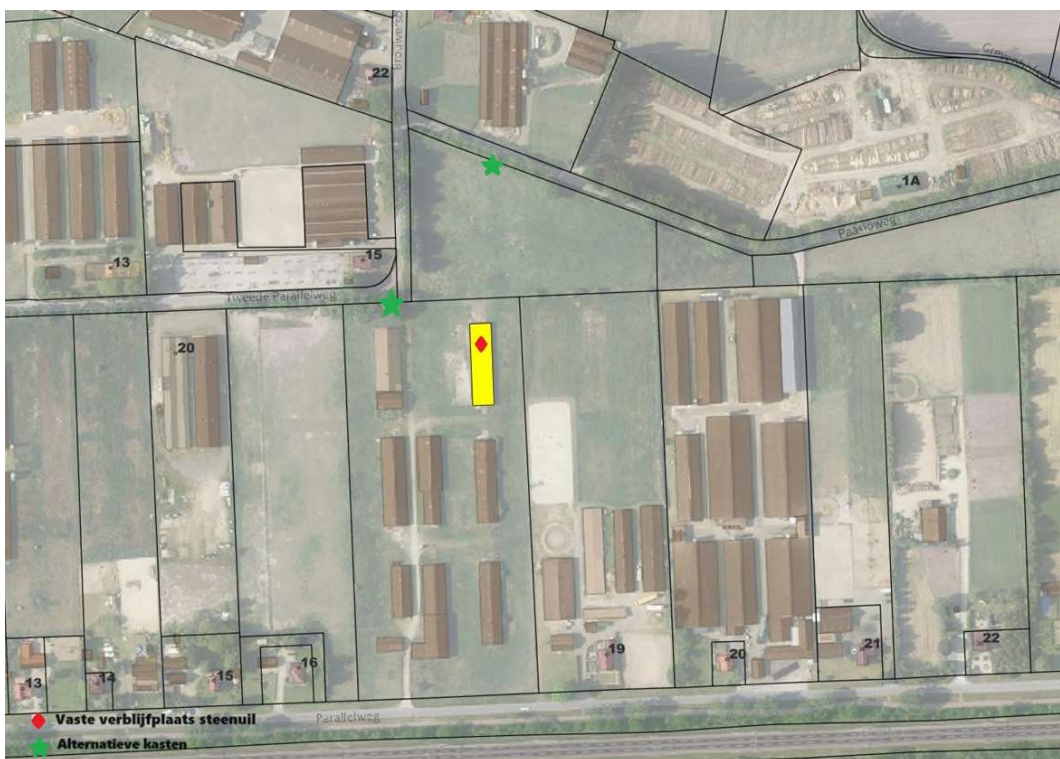
Bijlage 2

Kaartje locaties (tijdelijke) nestkasten

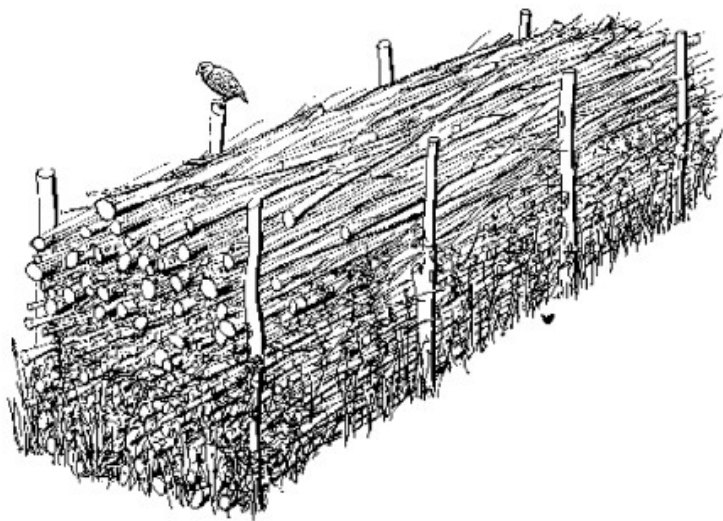

Kaart steenuil territoria omgeving (contour 300m)

Kaart ligging mogelijke locaties alternatieve nestkast (voorkeur voor noord)

Takkenril

GA

